

Филм је истина 24 пута по секунди, Жан Лик Годар Филм лаже 24 пута у једној секунди, Брајан Де Палма

Кинематограф – фотографска справа за филмско снимање и приказивање. Снимати или биљежити. Биљежити или документовати.

Филм документује стварност, околности које су такве (документарни) или таквим конструисане (фиктивни). Друге умјетности стварају артифицијелност, филм биљежи оно што се негдје и некад, под неким условима, догодило. Друге умјетности произилазе из стварности, али њу не достижу, па стварају рјечник паралелизама, алегија и метафора којима би ту истину и љепоту, које се у њој налазе, дочарали или подражавали. Филм креће са супротне позиције – он стварност посједује забиљежену, у потпуности идентичну некој прошлој стварности. Зато је у могућности да ту стварност у неком њеном сегменту надогради и допуни мијењањем и наглашавањем одређених њених кодова.

Из дефиниције кинематографа произилази да се на целулоидној траци може забиљежити материјално, физичко. А у материјалном свијету је искључиво једна константа – промјена или кретање. Покрет је основа филма, оно чиме се он може изразити и што може забиљежити. Акција и антиакција, кинетика и статика, од Дрејера до Хокса, од Цаија до Суија, кретање у сваком облику, кретање камере, кретање објекта, кретање погледа, кретање схватања. Све ово преведено на језик филмске форме значи: успорено кретање, убрзано кретање, скоковито кретање, замрзнуто кретање, кретање од општег ка детаљу, кретање од детаља ка општем, кружно кретање, линијско кретање.

Све ове врсте кретања упоређиване су, постављане једна крај друге, надовезиване, правећи

тако ритам, док је ритам на филму постигнут другим битним моментом ове умјетности – монтажом. Ритам сам може изразити широк у палету појмова, али монтажа је значила да се снимци различитих брзина могу смјењивати, стварајући психолошки и филозофски обједињену цјелину. Славни експеримент руских формалиста из двадесетих година 20. вијека, који су кадар лица једног глумца монтирали након кадра жене, затим након кадра дјетета и кадра тањира супе које је, тако повезане, публика протумачила као изражавање пожуде, самилости и глади и успут похвалила глумчево умјеће, иако је у питању био исти кадар глумчевог лица, најбоље доказује моћ коју филмска монтажа, свјесно и инспиративно употребљена, пружа. Комбиновање већег броја различитих снимака, различитих по броју и по садржају, може створити компликоване кодове пјесничког исказа (завршница Пудовкиновог **Мати**).

Овакво кориштење монтаже намеће да се већ у постављању камере у одређени положај води рачуна о ефектима које тај положај може имати у коначном облику и како се он може повезати са преосталим дијеловима филма. Тако је настала серија изражајних средстава: птичија перспектива, жабља перспектива, риблије око (испуцхена лећа), други фотографски механизми који деформишу слику, горњи, средњи и доњи ракурс.

Сваким новим кораком који су аутори и теоретичари начинили, обим средстава се ширио, доводећи филм до најужбудљивијег и најнепосреднијег дешифровања

стварности. Филм је и даље остајао умјетност која се може створити притиском на дугме, али је потенцијал филмске умјетности нудио избор између ауторске пасивности и активности, између занемаривања филмског у филму и његовог реализовања, вулгарне репродукције и репродукције – креације. Ова удаљеност, од негативног ка позитивном, значила је и декларисање филма као тоталне умјетности.

Филм може, зависно од имагинације аутора, манипулисати простором и временом, јер је за њега специфично да их може спојити. Овај спој сте могли наслутити већ при помињању акције, јер је за њу потребно и вријеме и простор, али заправо може бити много више анализиран и искориштен, јер се, између осталог, различити временски токови и простори могу спајати и укрштати стварајући илузију јединствености или, потпуне дезоријентације. Најскорији примјер је „**Руска арка**“ А. Сокурова, снимљен видео камером, који у непрекинутом кадру дугом 96 минута гради трансисторијску вертикалу царске

Русије, тако да музеј Ермитаж у Санкт Петербургу постаје временски и просторни лавиринт у коме је заробљена руска нација и из кога не може наћи излаз, јер није спремна прихватити свој суноврат. Сокуров у току једног и по сата и само једног снимка пролази кроз период дуг четиристо година. Вјероватно је „**Руска арка**“ откупљена за приказивање и овим путем вас упућујем да, уколико будете у прилици, свакако погледате овај филм који редефинише извјесне филмске моделе.

